

RECENZII ȘI CONSEMĂNĂRI

CZU 821.135.1(478).09-31=135.1

O CARTE DESPRE VREMURI „ÎNCHISE ÎN TĂCERE”

Acad. Mihai CIMPOI

Romanul lui Constantin Olteanu *Corul orbilor* vine după un debut cu poezii și după o serie de culegeri de nuvele care trebuie considerate, acum, ca niște schițe pregătitoare pentru scrierea lui.

„Divinul critic” Călinescu stabilește, în cartea sa despre Ion Creangă, o deosebire între roman și nuvelă, care constă în faptul că romanul „ia caractere bine definite și le pune în situațiile potrivite pentru a da acestor caractere puțința unei maxime desfășurări”, actele eroilor fiind previzibile prin deducție, dar sunt întotdeauna noi, în timp ce în nuvelă „eroii nu fac nimic, ci numai se înfățișează atâta vreme câtă este necesară curgerii întregului lor conținut sufletesc” (*Ion Creangă, viața și opera*, București, 1978, p. 242).

Corul orbilor își justifică denumirea de roman prin prezența unor personaje anume „bine definite” și cu destine particulare, purtând adesea pecetea hazardului, al „nenorocului” și înstrăinării – tema centrală: protagonistul Veniamin este orb de la naștere; apare și o mută, a cărei nume nu se știe; sunt pomeniți moldovenii deportați în Siberia sau mobilizați pe front, care nu s-au mai întors pe la casele lor.

Autorul surprinde atmosfera, colorată dramatic și tragic, a unui sat românesc sud-basarabeian, cunoscând „vremuri închise în tăcere”, pândit de primejdia reală sau iluzorie a războiului și scufundat într-o condiție existențială a sărăciei, umilinței și terorii istoriei, exercitate prin totalitarismul stalinist. „Obezianikul”, piața de mărunțișuri și de blugii impuși ca

modă, peste care plouă mereu ca peste o pușcărie, după cum sugerează povestitorul, este o imagine prototipală a acestor vremuri de restriște, a „cercului strâmt” neantizator, din care nu mai scapă sătenii ajunși acolo prin hazard.

Corul orbilor este, de asemenea, o imagine simbolică a timpurilor nefaste, marcate de război și de evenimentele postbelice potrivnice, și a unei înstrăinări de propria ființă, coriștii fiind obligați, prin forța împrejurărilor să interpreteze cântece de proslăvire a „Rusiei mari”, a Moldovei sovietice, „plaiul nostru în floare”, a „renăscutului pământ” și a „comunismului țel nestrămutat”.

Acestea nu sunt „ale noastre”, nu ne exprimă ființa, observă un personaj, autorul aducând, în contrapondere, un șir întreg de cântece, cu text reprodus integral, din repertoriul folcloric.

În paralel cu cursul evenimential romanesc, există un plan narativ, dominat de instantanee meditativ-existențiale, ocazionate de problemele vieții, de conștiința destinului care este hărăzit fiecăruia, de momentele fericite și nefericite care le sunt date să le trăiască.

Toposul drumului străbate romanul de la un capăt la altul, fiind însoțit de o revelare a adâncului înțeles destinal pe care-l conține. „Îți dai seamă – se spune spre final despre un personaj – că viața nu are nimic cu drumul din față. Se rupe firul ei aici sau se rupe în altă parte, dar drumul curge și curge mai departe ca o apă pe care nu ai să o poți opri niciodată. A văzut moartea de atâtea ori. I-a văzut ochii reci uitându-se în ochii lui. I-a simțit aerul rece acoperindu-l. I-a auzit glasul tăcându-i numele. De atâtea ori. Dar a curs mai departe și viața, și drumul”.

Pânza romanescă e țesută, sub semnul autenticității documentare și sentimentale, din biografia autorului, născut în această zonă cu o bună limbă românească, cu pitorescul ei și cu un dar aparte de a savura farmecul cântecului și dansului popular (născut în Baurci-Moldoveni), și din reproducerea unor fragmente din jurnalul lui Miluță Ariton, consemnat într-un carnet nemțesc, pe care nu l-a cunoscut, dar l-a întâlnit în amintirile sătenilor.

Constantin Olteanu vine, prin urmare, cu o formulă românească individuală, în contextul prozei românești de azi.